

AZİZ
PEDERLERİN
SƏSİ

2

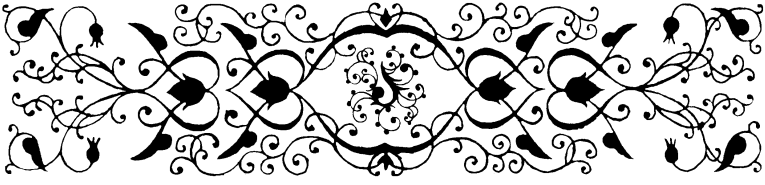
KUDÜS'LÜ
AZİZ KİRİLLOS

PİŞMANLIK
(NEDAMET)

AZİZ PEDERLERİN SESİ - 2
KUDÜS'LÜ AZİZ KİRİLLOS
PİŞMANLIK (NEDAMET)

BİRİNCİ BASKI 2008

Basım ve Yayın: PARAKLİTOS MANASTIRI OROPOS ATIKİ

ÖNSÖZ

*M*ânevi hayatın en önemli unsurlarından biri pişman olma eylemidir. Kurtuluşumuzun¹ başında, Tanrı'yu incittiğimizden dolayı duyduğumuz acı, günahkârlığımızın kabullü, hayatımızı değiştirecek bir karar, yani günah çıkarma işlemine** sığınmak gelir.

Saygıdeğer Öncü Vaftizci Yuhanna ve Rab'bimizin öğretisinin başında nedamet ve günah çıkarmaya davet gelir. Pişman olmayan kişi kurtulamaz. Pişman olan harami cenneti “çalabilir”. (Luk. 23:41-43)

Pişman olmayı ve günah çıkarmayı ihmal eden Hıristiyan'lar şeytanların aldatisına kurban olanlarıdır. Tabiatıyla bahis olanlar, günah işlememiş, günah çıkarmaya giderken ne söyleyeceklerini planlayan, günah çıkaran papazların² (Ruhanî) önünde saygıyla eğilip petrahilinin³ altına girmekten çekinen kişiler için değildir. Bahis olanlar Hıristiyanlığın çoğunluğunu teşkil eden, diğer “dini vazifelerini” yerine getiren, “misyonerlik” yapan, dinsel bilgilerle⁴ uçsuz bucaksız tartışmalar açan fakat “zorluklarla dolu yolları korumaktan” kaçınan kişilerdir. Böylelikle dağların tepelerine sahip olduklarını sanıp duygularından arınmış pişman olmama, kendini beğenme bataklığına saplanmış, kendilerini aldatan kişilerdir.

Hayatın gidişatıyla uğraşıp başkalarının yanlışlıklarıyla

çabalanmak, gerçek pişman olma kararına ihmalimizin ispatıdır.

Dileğimiz, okuyucunun aşağıda okuyacağı nedamet örnekleriyle dolu Kudüs 'lü Aziz Kirillos 'un eserinden kaynaklanacak gerçek pişman olma duygusuna sahip olmasıdır. Rab 'bimizin kanını günahlarımız için döktüğüne göre, dileğimiz yazılanlar sizleri tereddütsüz, sakınmadan, gizlenmeden ruhunuzu kirleten gizli yara ve hastalıkları not edip, gerçek pişmanlık duygusuyla günah çıkarmaya ikna etmesidir. Dileğimiz günah çıkaran papaz önünde (o sizin manevi babanız) his edeceğiniz küçük utanç, ahir zamanında meleklerin ve insanların önünde duyacağımız büyük utançtan sizi arındırsın.

AZİZ PARAKLİTU MANASTIRI

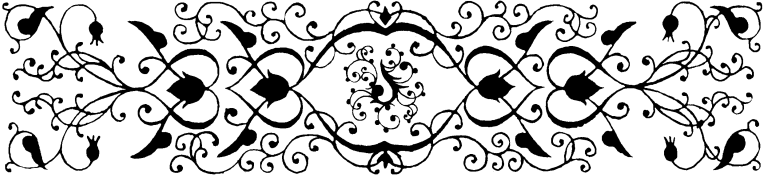

() Kudüs 'lü Aziz Kirillos, Kudüs 'ün piskoposu (348–386). Hıristiyanlığın ilk mezhep tartışmalarının döneminde Kudüs yöresinde önemli dini görevlerde bulunmuş ve Hıristiyanlığı kabule hazırlananlara yönelik gayet ciddi eserler bırakmıştır.*

(**) günah çıkarma işlemi= günah çıkarma sırrı.

İyi olan Tanrı 'mızın, kabalığımızı ve zayıflığımızı bilerek vaatlerini bizlerde mühürlemesi bizler için olan iyi isteği ve lütfundan bizleri emin kılsın ve aynı zamanda imanı güçlendirsın ve devam ettirsin diye dinsel sırları Kilise 'ye emanet etti.

Bize emanet edilen yedi tören/sırlar vardır: Vaftiz sırrı, Güçlendirme sırrı, Rab 'bin Sofrası yani Efkaristiya sırrı (Liturgia), Günah çıkarma sırrı yani tövbe ve barışma sırrı, Hastaları meshetme, Evlilik, Ruhbanlık sırrı.

PİŞMANLIK (NEDAMET)

Günah, ruhumuzun en kötü ve en tehlikeli hastalığıdır. Kasten sinir uçlarını yok ederek felç olmuş ruhu dâîmi cehenneme terk eder. Ne var ki bu kötülük bizim isteğimize bağlıdır, bu hastalık nefsimizin verimidir

Günah, şifası bulunan korkunç bir fenalıktır. Pişmanlık onun şifasıdır. İnsan elini ateşte tuttukça mutlaka yanmaya devam eder, fakat ateşi serptiğimiz anda yanması durur. Aynısı günah için de geçerlidir, çünkü günah insanı yakan bir olgudur. Yandıklarını his etmeyenler için Kutsal Yazılar “İnsan elbiselerini yakmadan böğrüne ateşi sokabilir mi?” (Süleyman’ın Özdeğişleri⁵ 6:27) sorusunu yöneltirler

Günah dışa bağımlı bir düşman değil, senin içinde doğup gelişen bir olgudur. «Gözlerin hep ileriye baksın, Dosdoğru önüne!» (Süleyman’ın Özdeğişleri 4:25) böylece iğrenç isteklerin olmayacak. Gelecekteki sınavı düşün, o zaman ne fuhuş, ne zina, ne cinayet ne de yolsuzluk hakim olacak. Tanrı’yı unuttuğun anda kurnazca düşünüp yolsuzluklara baş vuracaksın.

Seni günaha iten kötülerin kötüsü şeytandır (Yun. Διάβολος⁶). Eğer karşı durursan seni günaha zorlayamaz. Eğer kalbini ona kapalı tutuyorsan her ne kadar seni günâha teşvik ediyorsa da sana zararı dokunamaz. Fakat dirençsiz kötü bir isteğine boyun eğersen, seni esir edip günah uçurumuna iter.

Kendi kendine “her ne kadar iğrenç istekleri beni etkiliyorsa da ben inancımda güçlüyüm” diyebilirsin, buna rağmen bir kayayı toprağa gömülü bir kök ucunun bile paramparça edebileceğini göz ardı etmemelisin. Günahın tohumunu kabul etme çünkü inancını dağıtır. Budaklanmadan kötülüğün kökünü içinden çıkar; başlangıçtaki kararsızlığın seni ateşli ve baltalı bir cezaya sürükleyebilir. Gözdeki kusuru vakit varken tedavi et ki âmâ olduğunda doktordan doktora gezinmeyesin.

Tüm kötülüklerin başında ilk günahı işleyen şeytan vardır. Bunu ben değil fakat Rab söyledi «İblis başlangıçtan beri günah işlemektedir» (1 Yu.⁷ 3:8). Şeytan öncesi kimse günaha girmedi. Şeytanı günaha iten herhangi bir olgu olmadığından (bu durumda onu günaha iten Tanrı olacaktı), günaha kendi isteğiyle girdi. Fakat Tanrı onu saf ve meleklerin birincilerinden biri (Yun. Ἀρχάγγελος, arhangelos =Başmelek⁸) olarak yaratmasına rağmen, şeytan Tanrı’yı ilk yaratılanlara iftira ederek Tanrı’nın inançlı kulundan (kölesinden) O’nun karşıtı (Yun. Σατανάς, satanas), O’nun düşmanı olur. Çünkü Σατανάς kelimesinin Klasik Yunan Edebiyatındaki tercüme anlamı, karşı tarafta bulunan, birisine karşıt olan kişi, olarak geçer.

Şeytan gözden düşmesiyle ilk yaratılanların bir çoğunu Tanrı’nın iradesine karşı dirence iter. Kendisi onu takip eden herkese günaha girme isteğini eker. Zina, fuhuş ve her türlü kötülük ondan kaynaklanır. İlk yaratılanları yaramazlığa ve sonunda sürgüne iten odur. Adam onun yüzünden en güzel tohumlarla budaklanan cennetinin yerine, dikenli yeryüzünü miras aldı.

Şimdilik ne olacak?

Aldatılıp cenneti mi kaybettik? Kurtuluşumuza çare yok mu?

Tamamıyla mı kör olduk? Işığı bir daha göremeyecek miyiz?

Sakat kalıp, ayaklarımızın üstünde duramayacak mıyız?
Bir kelimeyle öldük de dirilemeyecek miyiz?

Kardeşim, Lazaros'u⁹ hakkın mezarından diriltten Güç, madem ki yaşamına devam ediyorsun seni diriltecek güce sahip değil mi? Bizim için Kanını döken, bizi günahtan kurtaramayacak mı? Umutsuzlanmayalım. Bilinçsizliğe düşmeyelim. Af olma umudumuzu yetirmeyelim. Kurtuluşunu istemeyen herkes, inanılmayacak derecede günahkârdır. Buna inanan herkes de pişmanlık getirir.

Yılan eski derisini terk eder de biz günahı terk edemez miyiz? Verimsiz toprak itinalı işlendiğinde verimli olur da bizler düzelemez miyiz?

Tanrı insanları sever, insanları sonsuz sever. Bundan dolayı "Çok kez fuhuşta buldum, zina ettim, günaha girdim, acaba beni af eder mi?" diye yakınma. Mezmurlar'ın¹⁰ dediğine bakalım «İyiliğin ne büyüktür, ya Rab» (Mezmun 30/31:20).

Günahlarının mertebesi Tanrı'nın iyilikseverlik mertebesini geçemez. Yaraların O'nun şifa gücünü yenemez. Yeter ki O'na inançla teslim olasın. Tutkunu itiraf et. Sen de Davut ("Peygamber") gibi «Rab kanunsuzluklarımı gerçekçilikle itiraf edeceğim» demelisin. O zaman aynı mısranın dediği gibi «Günahımı açıkladım sana, Suçumu gizlemedim. 'Rab'be isyanımı itiraf edeceğim' deyince, Günahımı, suçumu bağışladım» (Mezmun. 31/32:5), gerçeği vuku bulacak.

Tanrı'nın insan severlik ve anlayış derecesini öğrenmek istiyor musun? Adam ile olanlara bak: İlk yaratılan duymazlık etti. Tanrı derhal onu ölüme terk edebilir miydi? Tabiatıyla yapabilirdi. Fakat İnsan sever ne yaptı? Onu cennetten, madem ki orada kalacak kadar becerikli değildi, sürgün etti. Onu cennetin karşısına yaşamaya gönderdi, böylelikle nasıl alçaklara düşüp neyi kayıp ettiğini, nerede bulunduğunu görüp anlasın ki pişman olsun ve kurtulsun, istedi.

Doğan ilk insan, Kayın, kardeşini vurdu; böylelikle

kötülüklerin mucidi, kıskançların, canilerin öncüsü oldu. Kardeşini öldürmesine rağmen cezası ne idi? «Artık titreyerek, ahlar içinde yaşamına devam etti» (Yaratılış¹¹ 4:12) Korkunç bir suç, küçük bir ceza.

Gerçekten Tanrı'nın Kayın'e gösterdiği insan perverliğin derecesi çok büyük, fakat daha da büyük olanına bakalım: Nuh'un dönemini düşün. Günaha giren devler yeryüzünü büyük kanunsuzluklarla sarmışlardı. Sel baskınıyla cezalandırılacaklardı. Tanrı'nın tehdidi bu idi. Fakat sel baskını yüz yirmi yıl sonra geldi (bkz.Yaratılış 6:3)!

Tanrı'nın insan severliğini görüyor musun? Yüz yirmi yıl sonrasında gerçekleştirdiğini hemencik yapamaz mıydı? Cezayı o kadar zaman ertelemesinin sebebi, onlara pişman olabilme süresini vermek idi. Günahkârlar pişman olsalardı, Tanrı, bu kadar korkunç ve haklı cezayı göndermeyecekti.

Şimdi de pişmanlık gösterip kurtulan günahkarların örneklerine gelelim.

Kadınlardan herhangi biri “vücudumu ve ruhumu her türlü ahlaksızlıklarla kirlettim, kurtulabilir miyim?” sorusunu sorabilir. Fahişe Rahav'ı düşün ve sen de kurtuluşuna umut besle. Madem ki o herkesin önünde alenen günaha giriyordu ve pişmanlıkla kurtuldu; neden sen de aynı yolla kurtulamayasın?

Kendisinin nasıl kurtulduğunu araştırıp öğren. Yalnızca «Tanrı'nız gök yüzünün ve yer yüzünün tek ve gerçek Tanrı'dır» (Yeşu¹² 2:11) dedi. Arsızlığının bilincinden “Tanrı'm” demeye cesaret edemeden “Tanrı'nız” kelimesini kullanmış. Kurtuluşunun şahitliğini Mezmurlar'ın mısralarında bulacağız: «Beni tanıyanlar arasında Rahav ve Babil'i anacağız» (Mezmurlar 86/87:4).

Tanrı'nın insan perverliği ne kadar büyük! Kutsal Yazılar'ın içinde fahişeyi bile anıyor. Yalnızca “Rahav'ı ve Bâbil'i anacağım” demiyor fakat buna “beni tanıyanların” kelimelerini de katıyor. Yani beni tanıyorlar bana inanıyorlar diyor.

O halde hem erkekler hem de kadınlar için kurtuluş vardır. İnsanı kurtuluşa yönelten pişmanlıktır.

Bir halkın tümü günaha girerse bile, günahlarının tümü Tanrı'nın insan sevgisini aşamaz. İsrail halkı Sina yarımadasında altın buzağıya tapmaya başladığı zaman bile Tanrı onlara insan sevgisini bağıışladı. İnsanlar O'nu inkar ettiler fakat O Kendini inkar etmedi. Puta tapmaya başlamalarına rağmen O, onlara ihsan buyurdu.

O zaman günaha giren yalnız tüm halk değildi, baş rahip Harun'da onlara katılmıştı. Bu konu için Musa Peygamber diyor ki «Rab'bin kızgın öfkesi karşısında korktum. Öfkesi sizi yok edecek kadar alevlenmişti. Ama Rab yakarışımı yine duydu. Rab Harun'a da onu yok edecek kadar öfkelenmişti. O sırada Harun için de yakardım» (Yasan'nın Tekrarı¹³ 9:20).

Davut (“Peygamber”) hata etti, sabah erken yatağından kalkıp dalgın dolaşırken çifte günaha girdi, hem zina etti hem de cinayet işledi¹⁴. Fakat hatasını kabul edip onu düzeltme isteğı ölmedi.

Kâhin Natan¹⁵ (“Peygamber”) onun ruhî yaralarını görüp şifa vermek için kralın huzuruna geldi ve ona büyük günah işlediğini, Tanrı'nın ona karşı duyduğu hiddeti dile getirdi. Kral soyunun evladı Kâhin'e kızmadı. Kâhin'in sözleri kendisinden çok düşüncesine ve onu kendisine Gönderene yöneldi. İktidarlığın benciliğınden, çevresindeki ordularından çok aklına Rab'bimizin melekler ordusu geldi. İçinden gelen büyük bir telaş ile Görünmiyen'i görünür gibi hisetti. Davut (“Peygamber”) Kâhin'e yönelerek Tanrı'ya cevap verdi «Rab'e karşı da günaha girdim!» (2 Samuel¹⁶ 12:13).

Kralın alçak gönüllüğünü görüyor musun? İtirafını görüyor musun? Ondan önce herhangi bir kraldan bu sözler söylendi mi? Günâhını kaç kişi biliyordu ki? Günaha girdiğı

zaman, Kâhin huzuruna gelip te suç beyanında bulununca, suçlu suçunu hemen itiraf etti. Gerçek pişmanlıkla itirafta bulunduğundan, aynı anda şifasını da buldu. Af edildi.

Kâhin Natan, Tanrı tarafından af edildiğini beyan ederek, Davut'u teselli etti. Fakat o pişmanlığını terk etmedi ve krallık giysilerini çıkarıp kölelerin giydiği yas elbiselerine büründü. Tahtına değil toprak ve küllerin üstüne oturmaya başladı. Küllerin üstüne oturmakla yetinmeyip onları yemeye başladı kendisi «Ekmek yerine kül yiyorum, içtiğim suya göz yaşlarımı ekiyorum» (Mezmurlar 101/102:10) der.

Göz yaşlarıyla gözlerini eritip aklına garip istekler getirdi, «İnleye inleye bittim, Döşeğim su içinde bütün gece ağlamaktan, Yatağım sırlıklam gözyaşlarımdan. Kederden gözlerimin ferî sönüyor, Zayıflıyor gözlerim düşmanlarım yüzünden» (Mezmurlar 6:6-7).

Sarayın ileri gelenleri krala orucunu durdurması için yalvarmalarına rağmen o bu kararından vazgeçmedi. Hafta boyunca her tür yiyeceğe karşı oruç tuttu. Eğer kral pişmanlığını bu şekilde ifade ediyorsa, sen basit bir insan olarak günah çıkarmayacak mısın?

Daha sonra, Avşalom'un¹⁷ ayaklanmasında kaçabileceği değişik yolların var olmasına rağmen Davut kendisini kurtarmak için Zeytin¹⁸ dağına tırmandı. Kurtarıcı'sına oradan gökyüzüne çıkma isteğini dualarla dile getirdi. Bu zor durumunda bile Semei¹⁹ krala lanetler yağdırarak küfürlerde bulundu. Davut alçak gönüllülük ve bağış duygusuyla yanındakilerine "bırakın ona Rab küfür etmesini söyledi" der. Çünkü af edenin günahları af olunacağını biliyordu.

Günah çıkarmanın faydalarını görüyor musun? Pişmanlık gösterenlerin kurtulacağını görüyor musun?

Samiriye²⁰ kralı Ahav²¹ gayet kanun dışı, putperest, kralların kanına girmiş, arsız ve haksız bir kişi idi. Kraliçe İzevel'le²¹ birlikte Nabuthe'yi²² öldürdükleri zaman, Aziz

(kâhin) Elias'ın²³ tehdidi üstüne, kral hemen pişmanlık gösterir ve krallık giysilerini çıkarıp kölelerin giydiği yas elbiselerine bürünür. O zaman insan sever Tanrı Hazreti Eliyas'a «Ahav'ın pişmanlığını görüyor musun, onu cezalandırmayacağım» haberini ulaştırır (bkz. 1 Krallar 20:29).

Bir anlık insan sever Tanrı, günahkâr hayatına devam etmesine rağmen, kral Ahav'ı af eder. Tabiatıyla Rab kralın geleceğini göz ardı etmiyordu, fakat pişmanlık anında gerekli affı ona ithaf etti. Bu olay hâk veren hâkimin her olayı başlı başına izole ederek ayrıca ve her durum için gerekli kararı alması olarak görülebilir, bu da hâkkın en önemli ilkesidir.

Kral Yarovam²⁴, putların anısına kurban sunarken, onu bu hareketinden dolayı itham eden Aziz Kâhin için tutuklama emri verir. Fakat o anda eli tutulur. Tanrı'nın gazabına uğrayan kral Aziz Kâhin'den «Rab'be benim için dua et» ricasında bulunur (1 Krallar: 13:6). Pişmanlığın neticesinde eli şifa bulur. Aziz Kâhin bir insanın elini şifa edebileceğine göre Tanrı oğlu İsa, günahlarını af ederek, seni kurtarmaz mı?

Manaşşe²⁵ de gayet günahkârdı. Emri üzerine Yeşaya'yı²⁶ testerediler (testere ile işkenceye tabî tutmak). Kral putperestlik mikrobuna kapıldı. Kudüs'ü masum insanların kanıyla boğdu. Fakat esir düşüp de Bâbil'ye sürülünce O'nun gazabına uğradı ve pişmanlık getirdi. Kutsal Yazıların dediği gibi «Manaşşe Tanrı'nın ve onun azizleri önünde alçaklara düştü. Kral Tanrı'nın affına sığındı. Rab onun sıcak dualarını kabul etti ve onu Kudüs'a geri gönderip tahtını geri verdi» (2 Tarihler 33:12-13). Aziz Kâhin'i testereleyen günahkâr pişmanlıkla kurtuluyorsa, sen ki, mutlaka bu derecede günaha girmedin, kurtulamayacak mısın? Dikkat et! Nedametin kudretinden şüphe etme.

Günah çıkarmakla bir ateşi söndürebilir bir canavarı

evcileştirebilirsin. Şüphe edeceksen, Şadrak'ı, Meşak'ı, Aved-Nego'yu Bâbil'in fırınlarında olanları düşün²⁷. Kırk dokuz pihis²⁸ boyundaki ateşleri söndürmek için kaç tane çeşme gerekliydi? Ateşlerin yükseldiği yerde üç gencin inancı dereler gibi akmaya başladı ve o zaman üçünün pişmanlık duası işitildi «Rab başımıza gelenlere izin verdiğinden dolayı hâklısın, çünkü kanunsuzduk, günahkârdık» (Dan.²⁹ 3B: 27,29).

Nedamet ateşi dağıttı! Cehennemın ateşini bile dağıtabileceğinden de emin olmalısın.

Dikkatli bir okur “Tanrı gençleri pişman olduklarından değil inançlarından dolayı koruduğunu” iddia edebilir. Kurtuluşları bu olasılığın neticesi olabileceğinden, sizlere başka bir olayı sunmak isterim.

Nebukadnessar³⁰ hakkında fikriniz nedir? Kutsal Yazılar'dan onun vahşi, kan dökücü, taş kalpli, birisi olduğunu biliyor musunuz? Mezarları açıp kralların kemiklerini dağıtan, koca bir halkı sürgüne gönderen, çocuklarının katline tanık edip kralın gözlerini çıkararak, Keruvlar'ı³¹ dağıtan (Tabiatıyla, melekleri değil fakat Tanrı sesinin işitildiği Sandığı'nın³² üstündeki altın melek gravürlerini ima ediyorum) birisi olduğunu işitmediniz mi? Nebukadnessar İbadet yerinin katepetazmasını³³ söktü. Buhurdanı³⁴ alıp putların yanına gönderdi. Kutsal ithafların tümünü aldı. İbadet yerini (bkz. 2 Tarihler 36:11-21) temelinden söküp ateşe boğdu.

Kralları öldüren, Kutsal'ları yakan, halkı esir eden, kutsal eşyaları putların yanına yerleştiren bir kişinin lâyıık olduğu ceza nekadardır? Bin kez ölmesi gerekmez mi?

Şu ana kadar Nebukadnessar'ın suçlarını gördünüz. Gelin şimdi de Tanrı'nın insan severliğine görelim.

Kana susamış kral vahşi bir hayvan gibi çöllerde yaşamakla cezalandırıldı. Kurtulması için bu şekilde cezalandırıldı. Bir aslan gibi tırnak çıkarıp kıllara büründü,

çünkü öncesinde aslan gibi kükreyip Kutsal'ları kaptı. Bir dana gibi otlamaya başladı, çünkü öncesinde ona krallığını bahşeden Tanrı'yı göz ardı etti. Fakat bu eğitici cezalardan sonra pişmanlık getirip yüce Tanrı'ya dua edince O kendisine krallığını iade etti (bkz. Dan. 4:26–34).

Bu derecede günaha giren Nebukadnessar'a pişmanlığından sonra Tanrı krallığını geri vererek onu af etti. Sen de pişmanlık getirip, iyi bir Hıristiyan gibi yaşarsan sana günahlarının affını bağışlayıp göklerin krallığını hediye etmez mi?

Rab insan severdir. Afta hemen yetişir, cezada gayet durgundur. Kurtuluşundan kimse şüphe etmesin.

Havarilerin³⁵ en yücesi Petros³⁶ bile bir köle kadından korkup Tanrı oğlu İsa'yı üç kez inkar etti. Fakat pişman olup acılar içinde göz yaşları döktü (Mat.³⁷ 26: 69–75). Ruhunun pişmanlığını göz yaşlarıyla belirtti. Bundan dolayı yalnızca af edilmedi fakat apostoluğuna devam etme gücü ona bağış olundu.

Kardeşlerim, günaha girip pişman olan ve kurtulan bu kadar insan örneklerinden sonra, sizler de büyük bir istekle pişmanlık getirip günah çıkarınız. Sizler de af olacak ve Azizler gibi gökler krallığının varisi olacaksınız.

DİZİN NOTLARI

1. Kurtuluş: Ahir zaman sonrasında bağışlanacak sonsuz yaşam. Kurtulanlar ilelebet Tanrı'ile cennette yaşayacaklar.

2. Manevi baba: Hıristiyan Kilisesinde günah çıkarmakla görevlendirilen papazlara (ruhanî) verilen ad.

Kilise: Hıristiyan Kilisesi=Hıristiyanların oluşturduğu homojen toplum anlamında kullanılır. Dini görevlerini yerine getirebilecekleri

(ibadet yerleri) yapılar için de aynı ad kullanılır.

3. Petrahili: Dua esnasında papazların mutlaka takması gerektiikleri giysilerinden biri. Günah çıkarmak isteyen her Hıristiyan pişmanlığının simgesi ve O'nun bağışını istemesi için, dua esnasında başını petrahilinin altına sokar.

4. Dinsel bilge (gerondas): dinî konularını gayet iyi bilen ve bu konularda inanlara yol gösterebilen aydın kilise din adamlarına verilen ad.

5. Süleyman'ın Özdeğişleri: Tevrat'ın kitaplarından biri. Süleyman ("Peygamber") tarafından kaleme alınmıştır.

6. Şeytan (Yun. Διάβολος, diavolos), yunanca διαβάλλω eylemi, bir kişinin aleyhine konuşarak iftira ile onu tahrik ve tahrip etmek anlamını taşır. Διάβολος adı διαβάλλω eyleminden türemiş ad olup, şeytan anlamında kullanılır.

7. Yuhanna: İncil'in dördüncü bölümünün yazarı.

8. Αρχάγγελος= arhangelos: Yunanca αρχή (ilk, baş) + ἄγγελος (melek) kelimelerinden türemiş birleşik addır. İlk, baş melek anlamında kullanılır. Hıristiyanlıkta baş meleklerin sayısı çoktur.

9. Lazar: İncil'e göre Tanrı oğlu İsa'nın dostu Lazar'ın hastalık haberini alan Tanrı oğlu İsa, on iki öğrencisiyle birlikte yaşadığı bölgeye geldiğinde onu dört gün öncesinde defnedildiğini öğrenir. Hemen mezarının açılmasını ister ve onu diriltir. Tanrı oğlu İsa'nın bu mucizesi O'na inananların sayısını artırdığı gibi O'nun düşmanlarını da artırmıştır.

Lazar dirildiğinden sonra 18 yıl daha yaşamış ve Kıbrıs'ın Kitios bölgesinin ilk piskoposu olmuştur. Adı Paskalya gününün bir hafta öncesinde kutlanır.

10. Mezmurlar sunmak: Tanrı'ya ezgili ilâhi Okumak. Davut'un Mezmurlar'ı Eski Ahit'in bir kirabıdır.

11. Yaratılış: Tevrat'ın ilk kutsal kitabı

12. Yeşu: Tevrat'ın kitaplarından biri.

13. Yasa'nın Tekrarı: Tevrat'ın kitaplarından biri. Musa Peygamber tarafından kaleme alınmıştır.

14. Çifte günah: Davut ("Peygamber") Bat-Şeva ile zinada bulunmuş ve kocası Uriya'yı öldürmüştü. Bat-Şeva Süleyman'ın annesidir. Süleyman'ın Kâhin Natan tarafından tahta çıkarıldığı söylenir.

15. Kâhin Natan Davut'un ("Peygamber") kehanet gücüne sahip danışmanı ve Süleyman'ın hocası. Davut'un çifte günahı için ona çok sert tenkitlerde bulunmuş, yaşadığı sürece saray işlerine karışmış, Tevrat'a kendi görüşlerini bırakmıştır.

16. 2 Samuel: Tevrat'ın kitaplarından. 2 Krallar ve 2 Samuel kitapların gerçek yazarları bilinmemektedir.

17. Avşalom: İbranice (Aba + salom, baba + barış), Davut'un ("Peygamber") üçüncü oğlu. Güzelliğiyle nam salmış, kardeşi Amnon'u kız kardeşiyle ilişki kurduğundan dolayı öldürmüştü ve babasının

hiddetinden kurtulmak için üç yıl süresince dedesine sığınmış, sürgünden döndükten sonra babasına karşı Kudüs'te büyük ve kanlı bir isyan başlatmıştı. İsyan esnasında Davut Peygamber'in subayları tarafından öldürülmüştür.

18. Zeytin Dağı: Kudüs şehrinin yakınlarındaki dağa verilen ad. Dağ üç tepeden oluşup zeytin ağaçlarıyla dolu olduğundan bu adı almıştı. Eski devirlerde hem putperestler hem de Musevi'ler tarafından aziz bir yer olarak bilinirdi. Tanrı oğlu İsa son günlerinde bu dağın tepelerinde onu dinlemeye gelenlere vaizlerde bulunmuştu. Hıristiyan inançlarına göre göklere çıkışı bu tepelerden olmuştur.

19. Semei: Davut Peygamber'in ailesindedir. Avşalom'un isyanında, Avşalom,'u desteklemişti.

20. Samiriye bölgesi: Orta Filistin bölgesinde bulunan antik bir şehir ve çevresine verilen ad.

21. Kral Ahav ve kraliçe İzevel: İsrail krallığında M.Ö. 873 – M.Ö. 854 döneminde tahta geçmiş kral. Halk karısı İzevel'e karşı yaptığı kötülüklerinden ve ahlâksızlığından dolayı kin duymuştu. Kâhin Aziz Elias'ın itirazlarına rağmen Ahav halkını putperestlerin tanrısı Baal'e tapmaya zorlamıştı.

22. Nabute: Saray bahçesinin sınırında bağlar bulunduran bir kişi. Bağlarını Krala satmayı red edince Kraliçe İzevel tarafından kompo ile öldürüldü. Cinayeti tenkit eden Aziz Elias'ı da öldürmeye çalışmıştır. Kraliçeden kurtulmak için Aziz, Horev dağının tepesine kaçmıştı.

23. Aziz Elias (Kâhin): M.Ö. 9cu yüzyılda İsrail'de yaşamış kehanet ve insan üstü güçlerine sahip Aziz. Putperestliğe ve arsız yaşama karşı hayatı boyunca mücadele eden Aziz, kraliçe İzevel tarafından kovalanınca Horev dağının tepesine sığınmıştı. Aziz'in anısı Hıristiyan'lar tarafından da anılır.

İnançlara göre çok kısa bir süre sonrasında Aziz Tanrı tarafından dağın tepesinden “kaçırılıp göklere çıkarılır”. Bu inançtan dolayı Aziz'in hayatı Musa Peygamber ve Tanrı oğlu İsa'nın hayatlarıyla kıyaslanır. Aziz'in yer yüzüne geri dönüşü ahretin yaklaştığını gösterir.

24. Kral Yarovam: İsrail'in ikinci kralı M.Ö. 932 – M.Ö. 911, İsrail krallığının kurucusu. Süleyman tapınağı inşa edildiği dönemde Süleyman'a (“Peygamber”) karşı isyanda bulunmuş fakat tahta Davut (“Peygamber”) döneminde çıkabilmiştir. İç savaş döneminde Musevi inançları hakkında değişiklikler yaptığından putperestlikle suçlanmıştı.

25. Manaşe: M.Ö. 692 – M.Ö. 638 döneminin Filistin bölgesinde yaşayan Musevi'lerin kralı. Krallığını Asurluların (Asurbanibal) etkisi altında sürdürürken putperestliği kabul etmiş ve oğlunu tanrı Moloh'a kurban ettiği için Kudüs'te doğan isyani kanlı şekilde bastırmıştı. Asurlular tarafından M.Ö. 677'de Bâbil'e esir olarak gönderilmiş ve esaretten kurtulduktan sonra, bunu Tanrı'nın gazabı olarak görüp Musevi dinine geri dönerek krallığına devam etmiştir.

26. Aziz Peygamber Yeşaya: Eski Antlaşma'nın ileri gelen "peygamberlerinden" M.Ö. 8. Y.Y. yaşamış kehanetlerle dolu iki ana parçaya bölünmüş 66 bölümlük bir kitap bırakmıştır.

27. Şadrak'ın, Meşak'ın, Aved-Nego'yun Tevrat'a adları geçer. Üç genç, inançları dolayısıyla Nebukadnessar tarafından ocağa, ateş içerisine atılıp ölüme terk edildiler. Fakat üçü de ateşin içinden bir meleğin yardımıyla canlı çıkınca Nebukadnessar Musevi'lerin inanç özgürlüğünü tanımak zorunda kalmıştı. Adları 17 Aralıkta kutlanır.

28. Pihis: 64 cm. (ticari) veya 75cm. (mimari), klasik Yunan ve Roma döneminde kullanılan uzunluk ölçüsü.

29. Daniel: Dan. (Yun. Δανιήλ, Daniil), Tevrat'ın kitaplarından biri. Kâhin Daniel tarafından kaleme alınmıştır.

30. Nebukadnessar: Yeni Bâbil imparatorluğu devrinde M.Ö. 605–M.Ö. 562 döneminde krallık yapmış, M.Ö: 587 tarihinde Yahudilerin isyanını bastırıp Kudüs'ü yakıp yıkan, halkını Bâbile süren kral.

31. Keruvlar: Meleklerin bir grubu. Hıristiyanlıkta melekler olgularına göre sınıflandırılırlar.

32. Tanrı sesinin işitildiği Rab'bin Sandığı (veya Tevrat'ın Sandığı), Tanrı'nın dileğini içeren (bunlar Tanrı tarafından iki taş üstüne yazılmış ve Musa Peygamber tarafından indirilmişlerdi) altın kutu. Sandık altın melek figürleriyle (bknz. 31) süslenmişti. Sandık Süleyman tapınağından M.Ö. 587' de çalıdıktan sonra kaybolmuştur.

33. İbadet yerinin katepetazması: Süleyman tapınağının içinde bulunan ipek perde. Perde inananlarla aziz gereçlerin bulunduğu bölümü ayırıyordu.

34. Buhurdan: İbadet yerlerinde kullanılan gereçlerden biri.

35. Havari (apostolos): Bir olguyu yerine getirmek için gönderilmiş, o olguya inanmış kişi anlamına gelir. Hıristiyanlıkta Tanrı'nın sözünü yayma görevini yerine getiren ve Tanrı tarafından vazifelendirilen her kişiye bu san verilir.

36. Havari Petros: Gerçek adı Simon olup balıkçılıkla uğraşırken Tanrı oğlu İsa'nın ilk öğrencilerinden olmuştu. Tanrı oğlu İsa taş, kaya anlamını taşıyan adını (Petros, Yun. Πέτρος, Aramice kepha) öğrenciliği esnasında vermişti. Hayatı hakkındaki bilgiler İncil'den kaynaklanır. 64'te Roma'da çarmıha gerilerek ölüme terk edilmiştir (Yun. Μάρτυρας) Şahadet, Şahit veya şehit: Hıristiyanlığa inandıklarından dolayı öldürülen kişilere verilen san.

37. Havari ve İncil yazarı Matta: İncil'in birinci bölümünün yazarı. Evangelistis: İncil'in yazarlarına verilen san.

